
HADİS DERS NOTLARI

3.ÜNİTE

HADİS TARİHİ

ABDULKERİM BAKIR
İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

3. ÜNİTE HADİS TARİHİ

1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis

Temel görevi insanlara dini öğretmek olan Peygamberimiz bu görevini Kur'an-ı Kerim'i okuyarak ve açıklayarak yerine getirmiştir. Ayet bulunmayan konularda kendisi tarafından konulan kurallar ve yapılan izahlar ile çözüm üretmiştir. Hz. Peygamber, ashabına bu anlamdaki söz, davranış ve uygulamalarını bizzat öğrenmeleri ve başkalarına öğretmelerini tavsiye etmiştir.

Sahabe, Peygamber Efendimizden öğrendikleri bilgiyi başkalarına da taşımanın gayreti içinde olmuştur. Ancak hadisleri öğrenme ve başkalarına öğretme konusunda bütün sahâbiler aynı imkâna sahip değildi.

Sahabenin bir kısmı Resul-i Ekrem'in yanından ayrılmadığı için çok hadis duyma imkânı bulmuştur. Diğer bir kısım sahâbî ise işiyle gücüyle meşgul olmuş ve Efendimizle ancak zaman zaman görüşebilmiştir. Ancak zaman zaman Efendimiz ile görüşebilen sahâbiler eksiklerini diğer sahâbilerden öğrenerek telafi etmiştir.

Hz. Ömer, Ensâr'dan olan komşusu İtbân b. Mâlik ile ilgili şunu anlatır:

Hz. Ebu Bekir

500 civarında hadisi bir nüshada toplamıştır.

Hz. Ömer

Önde gelen sahâbilerle istişare etmiş, onların uygun görmesi üzerine yazmaya karar vermiştir.

- Ancak her iki halife de sonradan bu işten vazgeçmiştir.

Ensâr'dan bir komşum ile beraber Benî Ümeyye b. Zeyd yurdunda oturuyordum. Bu yer Medine'nin Avâlî bölgesinde idi. Resulullah'ın yanına nöbetleşe gelirdik. Bir gün o gelir, bir gün de ben gelirdim. Ben geldiğim zaman o gün vahiy ve başka ne duyarsam haberini komşuma iletirdim. O da geldiği zaman böyle yapardı.

İslam'ın ilk dönemlerinde hadislerin yazıya geçirilmemesinin nedenleri:

- Peygamberimizin yazılmasına müsaade etmemesi
- O dönemde yazının yaygın kullanılmaması
- Ashabın büyük bir kısmının okuma yazma bilmemesi

Hz. Peygamber, okuryazar sahâbiler çoğaldıktan ve yazı da yaygınlaştıktan sonra hadislerin yazılmasını serbest bırakmıştır.

Genç sahâbilerden **Abdullah b. Amr b. Âs (ö. 65/684)** hadis yazmak için Efendimizden izin istemiştir. İzin verilmesi üzerine uyduğu hadisleri yazarak **es-Sahîfetü's-Sâdika** isimli nüshada bir araya getirmiştir.

Peygamber Efendimizin devlet başkanı olarak yazdırdığı birçok belge ile bunların içeriği hadis olarak nakledilmiş ve hadis kitaplarına girmiştir:

- Medine devlet anayasası
- Diplomatik yazışmalar
- Komutanlarla yapılan yazışmalar
- İslam'a davet mektupları
- Beratlar (emânâme)
- Nüfus sayımı sonuçları

2. Sahabe Döneminde Hadis

Peygamber Efendimizin 11 (632) yılında vefatıyla başlayan ve 110 (728) yılında son sahâbinin vefat etmesiyle biten zaman dilimine **Sahabe Dönemi** denir.

- Peygamberimizi görme şerefine erişemeyen yeni Müslümanlar onunla ilgili bilgileri öğrenmek için ashaba müracaat etmişlerdir.
- Resul-i Ekrem'in vefatından sonra Kur'an-ı Kerim'de yer almayan meselelerin çözümü için hadise ve sünnete başvurma ihtiyacı doğmuştur.
- Bu hususlar sahabe döneminde hadis ve sünnetin araştırılmasına ve tespit edilip not edilmesine önemli katkı sağlamıştır.

Peygamber Efendimizden sonraki dönemde hadis yazmaya ve yazdıklarını toplamaya ilk teşebbüs eden halifeler;

Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'in hadisleri yazmaktan vazgeçmelerinin iki temel sebebi vardır:

- Hadisleri Peygamberimizin ağzından çıktığı şekilde nakledememe korkusu
- Yeni Müslüman olanların Kur'an okumayı öğrenmeden hadisle meşgul olmaya yönelecekleri endişesi

Hadis yazan sahabilerden bazıları;

- Abdullah b. Abbâs
- Abdullah b. Amr b. Âs
- Abdullah b. Ömer
- Câbir b. Abdullah
- Sa'd b. Ubâde
- Ali b. Ebu Tâlib
- Semüre b. Cündeb

Sahâbîler derledikleri hadisleri **es-Sahîfe** ismi verilen küçük çaplı not defterlerine kaydetmiştir. Bu notlardaki hadisler sözlü veya yazılı olarak talebelere, bunlar yoluyla da sonraki dönemin büyük kitaplarına intikal etmiştir.

es-Sahîfetü's-Sahîha

Ebu Hüreyre'nin öğrendiği hadisleri yazdığı eseridir. Orijinal olarak günümüze ulaşmıştır.

Sahabe döneminde;

- Hadis yazarlar bulunmakla birlikte, hadisler yazılı olmaktan çok **şifâhî/ sözlü olarak öğrenilip nakledilmiştir.**
- Hadisler sonraki nesillere **bir metin bırakmak maksadıyla yazılmamıştır.**
- Yazılan hadisler ve bunlardan oluşturulan metinler, **herhangi bir sisteme göre tasnif edilmemiş, konu gözetilmeden alta yazılmıştır.**
- Ezberlenen hadisleri kolayca müzakere etmek ve unutmamak için hadisler yazıya geçirilmiştir.

3. Tâbiîn Döneminde Hadis

Tâbiîn, Tâbiî sözcüğünün çoğuludur.

Tabîî, **sahabeden herhangi biriyle mümin olarak görüşüp ondan ilim alan ve iman üzere ölen kimseye** denir. Sahabenin dizinin dibinde yetişen ve hadisi onlardan öğrenen Tâbiîn Dönemi'nde hadis ilmi açısından önemli gelişmeler olmuştur.

- Tâbiîn dönemi, **Hicrî 110 (m.728)'dan hicretin 180. (796) senesine** kadar devam eder.
- Hadisleri ezberleme ve nakletmenin yanında onları **yazıya geçirerek kayıt altına alma faaliyetleri artmış** ve hızlı bir şekilde yayılmıştır.
- Aynı tarihlerde **art niyetli bazı kimseler çeşitli sebeplerle hadis uydurmaya** başlamıştır.

Bundan dolayı hadis rivayeti ile yakından ilgilenen sahabe ve tâbiîler, kendilerine ulaşan **hadislerin Peygamber Efendimizden gelip gelmediğini araştırmaya ve sened sormaya** başlamışlardır.

Rihle, hadis öğrenmek ve raviler hakkında bilgi edinmek maksadıyla çıkılan ilmî seyahatlerdir.

Rihle sayesinde;

- İslam dünyasının farklı bölgelerine dağılmış olan ashabın buldukları yerlerde naklettikleri hadisler öğrenilmiştir.
- Bu **hadisler kayda geçirilmiş** ve kaybolması önlenmiştir.
- Hadislerin **tedvîn ve tasnif faaliyetleri hız kazanmıştır.**

4. Hadislerin Tedvin ve Tasnifi

Hadis metinlerinin belli bir sınıflandırmaya tabi tutulmadan yazılıp derlenmesine **tedvin** denir.

Hadisleri ve hadisle ilgili bilgileri belli bir esasa göre düzenlemeye ise **tasnif** denir.

4.1. Hadis Kaynaklarının Tedvin ve Tasnifi

Abdülaziz b. Mervân;

- Sahabilerden nakledilen hadisleri bir araya getirmek için harekete geçmiştir.
- Tedvin faaliyetini ilk başlatan kişidir.
- Bu işi sonuçlandıramadan vefat etmiştir.
- Emevî Devletinin Mısır Valisidir.

Biliyor musunuz?

Abdülaziz b. Mervân'ın **yarıda bıraktığı tedvin çalışması**, Emevî Devletini yöneten **oğlu Ömer b. Abdülaziz tarafından** devletin **resmî bir faaliyeti olarak** gerçekleştirilmiştir.

- Tedvin döneminde hadisler **belli bir sınıflandırmaya tâbi tutulmadan** karışık bir şekilde bir araya getirilmiştir.
- Bu nedenle kitaplardaki hadisleri bulmak ve onlardan yararlanmak çok zordu.
- Bu zorluğu ortadan kaldırmak için **hadisler belli bir esasa göre düzenlenmiş, tasnife tabi** tutulmuştur.

Tasnif döneminde yazılan eserlere genel olarak **musannef** adı verilir.

Eserlerin bir kısmı **hadisleri konularına göre** sıralamıştır. Diğer bir kısmı **hadislerin ilk ravileri olan sahabileri esas** almıştır.

Konularına göre yazılan kitaplar

Câmi; Dinin bütün yönleri ile ilgili **konuların tamamını kapsayan** hadis kitaplarıdır.

Sünen; **Fıkıh ilminin konuları esas alınarak** bölümlere ayrılan hadis kitaplarıdır.

Musannef; Sünenlerin muhtevasına **sahabe ve tabiunun söz ve fillerinin ilavesiyle** meydana getirilmiş eserlerdir.

Konularına göre tasnif edilen eserlerde hadisler **Kitâb** adı verilen bölümlerde zikredilir. Bu bölümler kendi içinde **“bab”** adı verilen konu başlıklarına ayrılmıştır. Her başlık altında **ilgili hadisler** kaydedilmiştir.

Sahabi ravilere göre sınıflandırılarak yazılan hadis kitaplarına **Müsned** ve **Mu'cem** gibi adlar verilmiştir. Müsned ve Mu'cemlerde hadisler Ehâdîsü Ebî Bekr (Hz. Ebu Bekir'in hadisleri), Ehâdîsü Ömer (Hz. Ömer'in hadisleri) şeklinde açılan başlıklar altında sıralanmıştır.

4.2. Kütüb-i Sitte ve Musannifleri

Hicri 3. asırda tasnif faaliyeti;

- Bütün **hadislerin bir araya** getirilmesi
- Hadisle **meşgul olanların çoğalması**
- Büyük **muhaddislerin yetişmesiyle** zirveye ulaşmıştır.

Hicri 3. asırda sahih rivayetleri içeren hadis eserleri meydana getirilmiştir. Bu eserlerin en itibar edilenleri **Kütüb-i Sitte** (altı temel hadis kitabı) adıyla meşhur olan eserlerdir.

Buhari

- Tam adı, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmâil el-Buhârî'dir.
- Genç yaştan itibaren ilmî seyahatlere başlamıştır.
- Önemli ilim merkezlerini dolaşarak devrin en meşhur muhaddislerinden hadis okumuştur.
- Buhârî hadis ilminde eşsiz bir otoritedir.
- O, sadece sahih hadisleri bir araya getirmeye çalışan ilk kişidir.
- Hicri 256 (870) yılında vefat etmiştir.

Buhârî - el-Câmiu's-Sahih

On altı yılda tamamladığı eser, devrinin hadis otoriteleri tarafından takdir toplamıştır. İslam dünyasında ilim ehli tarafından Kur'an-ı Kerim'den sonra en sahih kitap kabul edilmiştir.

Müslim

- Tam adı, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî'dir.
- On iki yaşından itibaren hadis öğrenmeye başlamıştır.
- Önemli ilim merkezlerini dolaşarak meşhur hocalardan istifade etmiştir.
- Buhârî ve Ahmed b. Hanbel hocaları arasında yer alır.
- Hicri 261 (875) yılında vefat etmiştir.

Müslim- el-Câmiu's-Sahih

Hocası Buhârî gibi sadece sahih hadis toplamak için gayret etmiştir. On beş yılda tamamladığı eser, devrin bazı ünlü muhaddislerinin onayını ve takdirini almıştır.

→ Buhari ve Müslim'in eserlerine **Sahihân veya Sahihayn** (sadece sahih hadis ihtiva eden iki eser) ismiyle meşhur olmuştur.

Biliyor musunuz?

Hem Sahih-i Buhârî hem de Sahih- i Müslim'de yer alan hadisler Kur'an-ı Kerim'den sonra en sahih metinler kabul edilmiştir. Bu hadisler özel olarak **Müttefekun aleyh (Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettiği hadis)** şeklinde isimlendirilmiştir.

Tirmizî

- Tam adı, Ebu İsa Muhammed b. İsa et-Tirmizî'dir.
- Memleketinde aldığı ilk eğitiminden sonra ilim merkezlerini dolaşmıştır.
- Hocaları arasında Kütüb-i Sitte müelliflerinden Buhârî ve Müslim gibi muhaddisler bulunmaktadır.
- Hicri 279 (892) yılında vefat etmiştir.

Tirmizî - es-Sünen

Eser, bazı kimseler tarafından el-Câmi', bazılarınca da es-Sünen olarak isimlendirilmiştir. Devrinin önemli bir kısım âlimleri tarafından takdir görmüştür.

Ebu Dâvûd

- Tam adı, Ebu Dâvûd Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî'dir.
- Genç yaşından itibaren ilmî seyahatlere başlamıştır.
- Ali b. Medîni ve Ahmed b. Hanbel gibi ünlü muhaddislerden hadis dinlemiştir.
- Tanınmış talebeleri arasında Tirmizî ve benzeri muhaddisler vardır.
- Hicri 275 (889) yılında vefat etmiştir.

Ebu Dâvûd - es-Sünen

Bu eseri uzun süren ilmî seyahatleri esnasında topladığı hadislerden seçmek suretiyle meydana getirmiştir. Yirmi yılda tamamlanan eser hocası **Ahmed b. Hanbel tarafından takdir** edilmiştir.

Nesâî

- Tam adı, Ebu Abdîrrahman Ahmed b. Şuayb en-Nesâî'dir.
- On beş yaşında iken ilim tahsiline başlamıştır.
- Önemli ilim merkezlerini dolaşmıştır.
- Birçok ünlü muhaddisten hadis dinlemiştir.
- Hicri 303 (915) yılında vefat etmiştir.

Nesâî - es-Sünen

Nesâî bu eserinde, hadis seçiminde oldukça titiz davranmıştır. Hadislerin kabulünde ağır şartlar ileri sürmüştür.

İbn Mâce

- Tam adı, Ebu Abdillâh Muhammed b. Yezîd el-Kazvinî'dir.
- 15-20 yaşlarında iken memleketinde ilimle meşgul olmaya başlamıştır.
- Önemli ilim merkezlerini dolaşmıştır.
- İlim merkezlerinde karşılaştığı âlimlerden istifade etmiştir.
- Hicri 273 (887) yılında vefat etmiştir.

İbn Mâce - es-Sünen

Bu eser, sonraki dönem âlimleri tarafından Kütüb-i Sitte'nin altıncı kitabı kabul edilmiştir. Düzgün tertibi, az tekrarı ve kısa hadisleriyle dikkat çekmiştir.

Biliyor musunuz?

Kütüb-i Sitte'nin dört süneni ilim ehli tarafından **Sünen-i erbaa** veya **Kütüb-i erbaa** (dört sünen kitabı) olarak bilinmektedir. Üç hadis kaynağının Kütüb-i Sitte'ye ilâve edilmesiyle Kütüb-i Tis'a (dokuz temel hadis kitabı) şeklinde bir kavram ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır.

İlave edilen üç eser ve müellifleri

- İmam Mâlik ve El-Muvatta'ı
- Dârimî ve es-Sünen'i
- Ahmed b. Hanbel ve el-Müsned'i

İmam Malik

- Tam adı, Ebu Abdillâh Mâlik b. Enes el-Esbahî'dir.
- Mâlikî mezhebinin imamı olan Mâlik b. Enes, Medine'de yetişmiştir.
- En meşhur hocası İbn Şihâb ez-Zührî'dir.
- Yirmi yaşından itibaren Mescid-i Nebî'de hadis ile fıkıh okutmuştur.
- Ders halkasına katılanlar arasında İmam Ebu Hanîfe ve talebeleri gibi meşhur fakihler bulunmaktadır.
- Hicrî 179 (795) yılında vefat etmiştir.

Mâlik b. Enes - el-Muvatta

Hadis otoritelerince bu ilmin zirve şahsiyetlerinden biri kabul edilen ve çok hadis ezberlemiş olan İmam Mâlik titizliği sebebiyle az rivayette bulunmuştur. Seçtiği hadisleri bu eserinde toplamıştır.

Dârimî

- Tam adı, Ebu Muhammed Abdullah b. Abdirrahman ed-Dârimî'dir.
- Memleketinde aldığı ilk eğitimden sonra ilmî seyahatlere çıkmıştır.
- Buralarda karşılaştığı birçok meşhur âlimden hadis dinlemiştir.
- Talebeleri arasında Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebu Dâvûd ve Nesâî gibi otoriteler bulunmaktadır.
- Zühd esasına dayalı mütevâzi bir hayat yaşamıştır.
- Hicrî 255 (869) yılında vefat etmiştir.

Dârimî - es-Sünen

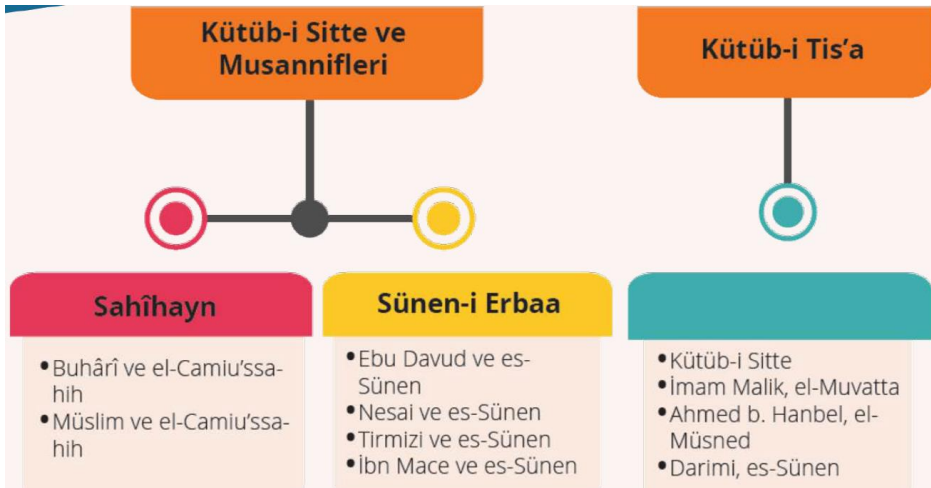
Tertibi mükemmel bir eserdir.

Ahmed b. Hanbel

- Tam adı, Ebu Abdillâh Ahmed b. Hanbel eş-Şeybânî'dir.
- Hanbelî mezhebinin imamıdır.
- Bağdat'ta doğmuş ve burada büyüüp yetişmiştir.
- İlk eğitiminden sonra hadisle meşgul olmaya başlamış, devrin en meşhur muhaddislerinin ders halkalarına katılmıştır.
- Talebeleri arasında Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebu Dâvûd ve Nesâî bulunmaktadır.
- Hicrî 241 (855) yılında vefat etmiştir.

Ahmed b. Hanbel - el-Müsned

1000 civarında sahabeden nakledilen 27.500'den fazla hadis ihtiva etmektedir. Sadece sahih hadis derlemek maksadıyla yazılmadığı için içinde hasen ve zayıf rivayetler de yer almıştır.

5. Tedvin ve Tasnif Sonrası Hadis Çalışmaları

İlk üç asırda derlenen hadisler ve yazılan eserler, H. 4. (M. 10) asırdan itibaren okunup rivayet edilmiştir. Ayrıca bu eserler **sened, ravi, rivayet, metin ve içerik açısından incelenmeye** başlanmıştır. Bu incelemeler neticesinde yeni birtakım çalışmalar ortaya çıkmıştır.

Şerh Çalışmaları

Şerh, bir hadisin veya bir hadis kitabında yer alan rivayetlerin kelime ve kavramlarını açıklamak, hadisten çıkan hükümlere yer vermek gibi anlamlarda kullanılır.

Kütüb-i Sitte'nin hepsi Türkçe'ye tercüme edilmiş, bir kısmı ayrıca Türkçe olarak şerh edilmiştir. Geçmişten günümüze Buhârî ve Müslim'in Sahih'leri üzerine çeşitli şerhler yapılmıştır.

Biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini doğru bir şekilde anlamak için tefsirlere müracaat etmek ne kadar önemli ise hadisleri doğru anlamlandırmak için de şerhlere bakmak o derecede önemlidir.

Kırk Hadis Derlemeleri

Kütüb-i Sitte ve diğer hadis kitaplarından **bir konuya veya çeşitli konulara dair kırk hadisi bir araya getirmek** suretiyle oluşturulan eserlerdir. Birçok hadis âlimi kırk hadis derlemesi yapmıştır ve bu gelenek günümüzde hâlâ devam etmektedir.

Tasnif dönemi ve sonrasında siyasi, sosyal, hukukî ve ahlaki bütün konuları içeren hadis kitapları yazılmıştır. Bazı âlimler bu kitaplardan özellikle **ahlak ve âdâb konularını içeren, günlük hayatlarında Müslümanlara rehber vazifesi gören hadisleri** seçerek çeşitli kitaplar yazmışlardır:

Buhârî, el-Edebü'l-Müfred

Bu alanda ilk yazılan eserlerden biri İmam Buhârî'nin "el-Edebü'l-Müfred" isimli eseridir. Peygamber Efendimizin ve ashabının **âdâb ile ilgili söz ve fiillerini toplayan bu kitap**, alanının en önemli kaynaklarından biridir. el-Edebü'l-Müfred Türkçe 'ye de tercüme edilmiştir.

Münzirî, et-Tergîb ve't-Terhîb

Eser, Kütüb-i Sitte ve diğer bazı kaynaklardan **dinin yapılmasını ve yapılmamasını istediği hususlarla ilgili hadisleri** ihtiva etmektedir. Türkçe tercümesi de vardır.

Nevevî, Riyâzü's- Sâlihîn

Kütüb-i Sitte'den derlenerek kaleme alınan eserlerin en meşhuru Nevevî'nin Riyâzü's-Sâlihîn'idir. Eser **İslam âdâb ve ahlakını tespit etmek**, günlük hayatında **iyi bir Müslüman olarak yaşamak**, **dünya ve ahiret saâdetini elde etmek** isteyenlere **rehber olması maksadıyla** yazılmıştır.

Riyâzü's-Sâlihîn, İslam dünyasında Müslümanların el kitabı olmuştur.

6. Ahlak ile İlgili Hadis Metinleri

1

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :
« إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ »

Ebu Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 2, s. 381.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

« عَلَيْنَكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا »

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Doğruluktan ayrılmayınız. Çünkü doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi doğru söylemeye ve doğruyu araştırmaya devam ederse Allah Teâlâ nezdinde doğru kabul edilenler arasına yazılır. Yalandan da sakınınız. Çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söylemeye ve yalan peşinde yürümeye devam ederse Allah Teâlâ katında yalancı olarak yazılır."

(Müslim Rirr ve's-Sıla 105)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

« كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ »

Ebu Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kişiye, her duyduğunu başkasına anlatması yalan olarak yeter."

(Müslim, Mukaddime, 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

« إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا »

Ebu Hüreyre (r.a.) Resul-i Ekrem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Zan ile hareket etmekten sakının. Çünkü zan sözün en yalanıdır. Başkalarının konuştuğunu gizlice dinlemeyin. Gizli şeyleri araştırmayın. Birbirinize haset etmeyin, sırt dönmeyin ve kin beslemeyin. Kardeşçe davranarak Allah'a kul olun."

(Buhârî, Edeb, 57.)

5

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
«إِتَّقُوا الظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Zulüm yapmaktan sakının. Çünkü zulüm kıyamet gününde zalime zifiri karanlık olacaktır."

(Müslim, Birr ve's-Sıla, 56.)

6

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
«مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kim bir Müslümanın kusurunu görmezden gelirse Allah Teâlâ da kıyamet gününde o kimsenin kusurlarını örter."

(Müslim, Birr ve's-Sıla, 58.)

7

عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«لَا تُظْهِرِ السَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ»

Vâsile b. Eska'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kardeşinin başına gelen bir felaketi sevinçle karşılama. Belli olmaz, Allah Teâlâ onu rahmetiyle o felaketten kurtarır da seni o felaketle imtihan ediverir."

(Tirmizî, Kıyâme, 54.)